Βαρειὰ τ' ἀλέτρι ὀπίσω του τ' ἀφράτο αὐλάκι ἀφίνει
Καὶ τἀργοπάτητα ὁ ζευγὰς τὰ βώδια του κεντά
Καὶ κείνα ποὺ παιδεύονται μὲ τόση καλοσύνη
Μὲ τὰ μεγάλα μάτια τους κυττάζουνε σκυφτά.

Χαρὰ στἀλέτρι στὸ ζευγὰ ποὺ τὴ ζωὴ μὰς δίνουν.
Ὅταν τὰ στάχυα θὰ γενοῦν τὰ βώδια θἀποστάσουν,
Οἱ παραγυιοὶ τὶς ἄψηλὲς τὶς θημωνιὲς θὰ στήνουν
Καὶ κείνα θαύρουν καλαμιὰ πολλὴ γιὰ νὰ χορτάσουν.

Μέσα στἀλώνια τὰ χρυσά, τἄλογα θὰ γυρνάνε
Καὶ θὰ σηκώσουν σύγνεφο τὴ σκόνη στὸν ἀγέρα
Κ' οἱ λιχνιστάδες παρακεὶ ψηλὰ θενὰ σκορπάνε
Μολαματένια κότσαλα μὲς στὸ γαλάζιο αἰθέρα.

Πκρόμοιο δεύτερο ἄδικο θὰ γυρέψη κανεὶς σ' ὅλον τὸν τόμο. Ὁ τραγουδιστὴς ξεπέφτει εὔκολα στὴν εἰδυλλιακὴ ἢ ἐλεγιακὴ κοινοτοπία, στὸ περίλυπο καὶ στὸ ρωμαντικό. Μιὰ ντουζίνα τετράστιχα, ποὺ θυμίζουν κ' ἐδῶ τὰ ἐπιγράματα τοῦ Νιρβάνα ποὺ εἶπα, κάτι θέλουν νὰ ποῦν καὶ νὰ κλείσουν σὲ μιὰ εἰκόνα, μὰ δὲν καταφέρνουν τίποτες ποιητικό. Χανονται στὸ μικρόχαρο καὶ τἀσήμαντο. Καταντάει νὰ ξαναπαίνει κανένας σ' ἕνα σὰν αὐτὸ ποὺ τὰ τελιόνει.

Μὲ τὰ λινὰ τὰ φρέσκα σου καὶ τὰ κρυφά σου κάλλη
Σὰν ζωγραφίζεις τἄσπρο σου κορμάκι στἀκρογιάλι
Πὼς τὸ ζηλεύω τὸ τρελλὸ τἀγέρι τὸ δροσάτο
Ποὺ σὲ πηγαίνει σπρώχνοντας στὴν ἀμμουδιὰ ἐκεὶ [κάτω.

Ἡ μετάφραση ἑνὸς εἰδύλλιου τοῦ Θεόκριτου, ποὺ κλείνει τὸ βιβλίο, εἶνα. δίχως ζωντανότητα καμιὰ καὶ χρώμα. Αὐτὴ ἡ ἔλλειψη εἶναι καὶ τὸ χαραχτηριστικὸ τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Φωτιάδη μὲ ὅλα τὰ χλωρὰ κλαδάκια ποὺ προσφέρνει ἐδῶ κ' ἐκεί. Ὡςτόσο τὸ κάπως δροσερὸ αἴσθημἀ του ποιητὴ κ' ἡ καλή του ὅπως κι ἂν εἶναι στιχουργία μπορεῖ νὰ τἄξη κάπιο σοβαρότερο μελλον στὸ νεόβγαλτο τραγουδιστή, φτάνει μονάχα νὰ φροντίση νἀναπτύξη τἀγαθὰ στοιχεῖα τοῦ τραγουδιοῦ του καὶ πρώτα πρώτα νὰ μὴν ἐμπιστευτὴ τὴν κρίση τοῦ προλογιστὴ τοῦ τόμου του, πὼς κάπια πνοὴ σαιξπηρικὴ τοῦ ἔχει χαϊδεψει μερικὰ ὀχτάστιχά του. Ἂν νιώθαμε στὸν τότο μας πὼς μπορεῖ νἀμαστε ποιητές, δίχως νἀμαστε Σκιξπηροι καὶ Ντάντιδες, ἴσως νἀχε καὶ ἀξία πιὸ πολλὴ ἡ ποιητικὴ παραγωγή μας.

Μόναχο ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΕΝΑΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΣ

Στὸ Ἀχάλτσιχ τῆς Ρωσίας πέθανε στὶς 3 τοῦ περασμένου Γεννάρη ὁ Γιῶργος Φωτιάδης, μιὰ δυνατὴ φυσιογνωμία ἄγνωστη βέβαια στοὺς ἀναγνῶστες τοῦ «Νουμᾶ», ὅπως εἶναι ἄγνωστο καὶ τὸ ἔργο του τὸ μόλις ἀρχινημένο.

Ὁ Γ. Φωτιάδης ἔπεσε θῦμα τῆς σημερνῆς κοινωνικῆς κατάστασης. Νόμοι, θρησκεῖες, πρόληψες, κοινὴ γνώμη, καθήκοντα ὅτως τὰ νοιώθει ἡ ψεύτικη κοινωνία μας, ὅλα αὐτὰ τὰ φαρμάκια ποὺ αἰῶνες ποτίσανε τὴν ἀνθρωπότητα, ὅλα αὐτὰ τ' ἀγκαθερὰ καὶ τὰ θανατηφόρα φυτὰ ποὺ ριζώσανε στὴν καρδιὰ τοῦ καθενός μας, ὀνειρεύτηκε νὰ τὰ ξεριζώση ὁ Γ Φωτιάδης μὲ μιὰ ὑπεράνθρωπη θέληση Εἴτανε πολὺ ἄνισος ὁ πόλεμος, δυσκολώτατο τὸ ἔργο. Το παλιὸ τὸ χτίριο βαστιέται ἀκόμα δυνατὸ καὶ εἶνος ποὺ βάλθηκε νὰ τὸ γκρεμίσει, ἄκουε γύρα του βογκητά, βλαστήμιες καὶ κατάρες. Λυθήκανε τὰ γόνατά του, τοῦ παράλυσαν τὰ χέρια, τὸν κυρίεψε ἡ ἀπελπισιὰ καὶ τάφηκε ὁ ἴδιος κάτου ἀπὸ κατάρες καὶ χαλάσματα.

Στὰ «Μισόφωτα», δράμα σὲ 5 μέρη, ποὺ τὸ ἄρχισε στὸν καιρὸ τῆς Ρούσικης ἐπανάστασης καὶ τὸ τέλιωσε πέρσι ὅταν πιὰ ἐν κυρίεψε ἡ ἀπελπισιὰ γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἐπανάστασης καὶ γιὰ τὴ θεραπεία του ἀπὸ τὴν ἀρρώστια ποὺ ὑπόφερνε, ἔτσι μιλᾷ ὁ Ἄλεμος μέσ' τὴ φυλακή, ἄρρωστος κι ἀπελπισμένος, ἀφοῦ εἶδε πὼς μήτε ὁ σκοτωμός τοῦ πατέρα του, μήτε ἡ ἄρνηση τῆς μάννας του καὶ τῆς γυναίκας ποὺ λάτρεβε—σύβολα παλιῶν ἰδανικῶν—δὲ βοηθήσανε γιὰ τὴ νίκη τῆς ἰδέας: «Ἄλεμος: Μίλησες, Νοελί, σαν ἄνθρωπος ποὺ ὄχι μονάχα πιθυμᾷ, μὰ καὶ πιστεύει. Δὲ θὰ σὲ καταλάβαινα, ἂ μιλοῦτες ἀλιώτικα. Ἡ δύναμη κ' ἡ ὑγεία εἶναι αἰσιόδοξες καὶ δὲν τὶς τρομάζει κανένα ἐμπόδιο. Ἀνα ποδογυρίζουνται βουνά, στεγνώνουνε θάλασσες, τρίζουνε ἀλυσίδες, ἔρχεται τὸ Φῶς! Ὅλα, ὅλα γίνουνται γιὰ κείνονε ποὺ πολέβει! Σὲ μένα ὅμως ἡ σωματικὴ ἀδυναμία ἔφερε καὶ τὴν ψυχική... Ἐγὼ δὲν ἐλπίζω νὰ ἰδῶ τὴ νίκη, ποὺ ζωγράφισες. Δὲ βλέπεις; Τὸ σῶμα εἶναι σκοτωμένο, ἡ ψυχὴ πολέβει ἀκόμα... Δέν ξέρω πόσον καιρὸ ἀκόμα θὰ πολέψη! Μοῦ φαίνεται ὄχι πολύ, γιατὶ κἀι τοῦ μυαλοῦ μου σβύνουνε ὁλοένα οἱ ἀχτῖδες.. Γοργὸ ἔρχεται τὸ τέλος! Ὄχι, ὄχι ἐγὼ δὲ θ. ἰδῶ τὸ φῶς..» Καὶ δὲν τὸ εἶδε τὸ φῶς κἀὶ τοῦ μυαλοῦ του σβύνανε οἱ ἀχτῖδες! Τὰ ἀπομεινάρια ἀπὸ τὸ ἄλλο ἔργο του «Ἡ τρουμπέτα τῆς πρωτοχρονιᾶς» ποὺ τὸ ἄρχισε τέσσερεις μήνες πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατό του, τὸ ἀποδείχνουνε. Κι ὅμως σ' αὐτὸ τὸ ἔργο στήριζε τὶς ἐλπίδες του. Νά τί δικβάζουμε σὲ μιὰ σημείωση δική του: «18 Νοέβρη 1908. Γιὰ τὴ δουλειὰ μου εἶμαι ὁλότελα ἀπογοητεμένος. Μ' αὐτὴ τὴν κατάσταση τίποτα δὲ γίνεται. Κρῖμα! Καὶ νόμιζα πὼς ἡ «Τρουμπέτα τῆς πρωτοχρονιᾶς» θὰ βγῆ τὸ δυνατώτερο ἔργο μου. Μὰ πῶς μπορροῦσα ἀλλιώτικα; Δὲν μπορῶ νὰ συμμαζέψω τὶς σκέψες μου κ' ἐργάζουμαι μισή, τὸ πολυ μιὰ ὥρα τὴ μέρα. Ὑπάρχουνε μάλιστα μέρες, ποὺ δὲν τὸ ἀγγίζω διόλου Ἔχω τὴν ἰδέα πὼς ἂν καταπιανόμουνα σ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ δυὸ χρόνια πρωτήτερα, ποὺ εἶχα ὁπωσδήποτε δύναμη κι ὄρεξη γιὰ δουλειά, θὰ πετύχαινα πολὺ καλά...»

Ἀπὸ μικρὸς μισοῦσε τοὺς ἀνθρώπους, τὰ σκολειά, τοὺς δασκάλους, τοὺς παπάδες. Προτιμοῦσε τὴ μοναξιά Περνοῦσε ὧρες ὁλόκληρες μέσα στὰ σκιερὰ τῶν δάσων, κοντὰ στὰ δροσερὰ ρυάκια. Μιλοῦσε μὲ τὰ πουλιὰ καὶ τὰ βοηθοῦσε στὸ χτίσιμο τῆς φωλιᾶς τους. Ἀγαποῦσε ὁλόθερμα τὰ λουλούδια καὶ τὰ μικρὰ παιδιά, ποὺ οἱ ἄνθρωποι, ἡ κοινωνία καὶ τὸ σκολειὸ δὲν προφτάσανε νὰ μολέψουνε. Εἴτανε ἐποχὴ ποὺ πιστεψε ἀληθινὰ στὴ τελιωτικὴ νίκη τοῦ Φωτὸς καὶ τῆς Ἀλήθειας. Κι ὅταν τὰ ὄνειρα διαλυθήκανε, ὅταν πείστηκε πιὰ πὼς ὁ ἐρχομὸς τοῦ Φωτὸς δὲν εἶναι στὰ κοντὰ ὅπως φανταστηκε καὶ ἄφισε μέσ' τὴ μέση τὸ τρίτο μέρος τῆς τριλογίας του «Τὸ Φῶς», ὅταν ἡ σωματικὴ ἀρρώστια, καρφώνοντας τὰ νύχια μέσ' τὰ σπλαχνα του, τοῦ πῆρε καθ' ἐλπίδα, κι ὅταν ἡ ἀνθρωπότη, ποὺ τόσο πολὺ ἀγάπησε, καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλους οἱ Ρωμιοί μας, τοῦ τοτίζανε τὰ πιὸ πικρὰ ποτήρια, μονάχα ἡ ἀγάπη του στὴ Φύση καὶ στὰ λουλούδια τοῦ ἀπόμεινε.

Τὸ Χρέος ὅπως τὸ νοιώθει ἡ σημερνὴ κοινωνία, τὸ ἀναθεματισμενο τὸ Χρέος! Νὰ μὴ πικραίνουμε τοὺς δικούς μας, νὰ μὴ σηκώνουμε κατὰ πάνου μας τὴν Κοινὴ γνώμη! Μ' ὅλο τὸ μῖσος του, μ' ὅλη τὴν περιφρόνηση στὰ *παρασδεδεγμένα*, ἀναγκαζε τὸν ἑαυτό του νὰ εἶναι κεῖνος ποὺ δὲν εἴτανε, καὶ νὰ κάνη κεῖνο ποὺ δὲν ἤθελε. Πρῶτος στο σκολειὸ τοῦ χωριοῦ, πρῶτος στὸ Γυμνάσιο τῆς Τραπεζούντας Τὸ σκοπό του νὰ σπουδάση βοτανική, τ' ἄλλο ὄνειρό του, νὰ ἀρμεώση τὴ ζωή του στὴ σκηνή, μένει πόθος μονάχα. Κάνει τὸ δάσκαλο, καὶ μπαίνει γραμματικὸς σ' ἐμπορικὸ κατάστημα γιὰ νὰ βγάλη τὸ ψωμί του, γιὰ ν' ἀποχτήση μιὰ θέση στὴν Κοινωνία! Ἔτσι τὸ θελει ὁ κόσμος. Μ' αὐτὸς δὲν μπορεῖ. Μέσα του γίνεται φοβερὸς πόλεμος. Μιὰ μέρα πετᾷ τὰ κατάστιχα, μουντζώνει τὴν πρόληψη καὶ τὴν Κοινωνία κι ἀποφασίζει νὰ φύγη μὲ ἠθοποιούς. Οἱ δικοί του κ' οἱ καλοθελητάδες του τὸν ἐμποδίζουνε. Φεύγει γιὰ τὴν Ἀθήνα, ἄθελα γράφεται φοιτητὴς στὰ Νομικὰ κι ἄθελα κοτώνεται στὴ μισητὴ ἐργασία. Παίνει τὸ δίπλωμά του, καὶ πάει στὴν Πετρούπολη Δὲν τοῦ ἀρέσει ἡ μαύση, ἡ ὁμιχλώδικη πολιτεία μὲ τοὺς κρύους τοὺς ἀθρώπους. Δεν τοὺς ζέστανε ἀκόμα ἡ ἐπανασταση. Ἀρρωσταίνει, ξαναγυρίζει στὴν Ἀθήνα. Δίνει τὶς ἐξετάσεις του στὸν Ἄρειο Πάγο γιὰ νὰ γίνη δικηγόρος

βαστιέται ὅσο μπορεῖ ὄζω ἀπ' τὸ σύνορο τῆς κούλιας, ἤτανε ὁ ἀγαπητικὸς γιὰ τὴ μικρότερη ἀδέρφη ποὺ ἀνταποκρίνονταν περσότερο στὰ ἰδανικά του. Καθένας ἔχει τὶς χωριστὲς κι ἀτομικὲς ἐπιθυμίες του για τὴ ζωή. Κι ὁ ἐπιλοχίας μας τὶς δικές του. Γι' αὐτὸν ὁ πιὸ ἴσιος δρόμος της ἤταν ἂν ἔρχονταν τὰ πράματα στὴν πρώτη τους κατάσταση καὶ σ' αὐτὸ δοκίμασε ὅλη τὴν ἐπιροή του καὶ στὸ συνάδερφο καὶ στὴν ξαδέρφη του Μὰ τούτη ἤταν ἀμετάπειστη. Ὕστερα ἀπ' τὴν ἀπλοχεριὰ καὶ τἀνοιχτόκαρδο τοῦ Σκαλτσογιώργου ἤταν δυνατὸ ποτὲ νὰ γυρίση πάλι στὸ στερεμένο καὶ μακραζάρη βαλτινό;

«Πές του νὰ πάη στὶς καφεαμάνισες καὶ στὶς χορεύτρες», ἐπαναλάβαινε ξερὰ στὸν ξάδερφό της, ὅταν τὴν παρασκότιζε.

Καὶ τούτο φρίνιαζε περσότερο τὸ Σακαρέλο «Τὴν ἄτιμη, νὰ τοῦ βγῆ καὶ μὲ τὸ παραπάνω!» Τἀποφάσισε στἀλήθινὰ νὰ τὴ σκοτώση. Πῶς θάφτανε ὡς ἐκεὶ δὲν τὸ πιστεύει οὔτε ὁ Καραφωτιάς, οὔτ' ὁ Θεόδωρος Μαβλής, ποὺ τἀκούν ἀπ' τὸ στόμα του, μα ὡς τότο γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ κι ὁ πρώτος τόπε μοναχὸς κι ὁ δεύτερος τὸ παράγγειλε τῆς Κούλας μὲ τὸν Τυλιγάδα, νὰ φυλάγεται λίγον καιρὸ ὅτο ποὺ νὰ περάση τὸ μπουρίνι τοῦ ἀγαπητικοῦ της. Στὸ βελούχι ὁ στερνὸς δὲν ξαναφάνηκε ἡ Κούλα ὅλως βλέπει τὸν ἴσκιο του νὰ σέρνεται τὰ πόβρακα ἕνα γύρο κατ' τὴν κούλια Κι ὅταν οἱ ἀδερφὲς εἶνε φευγατες, συρτώνεται διπλὰ ἀπομέσα. Γιατὶ ἄρχισε κ' ἐκείνη νὰ φοβᾶται ἀληθινὰ Κάθε στιγμὴ θαρρεῖ ὅτι ἀκούει τὸ πάτημά του ὄζω στὴ σκάλα, ἡ ξαγριωμένη ὄψη τοῦ βαλτινοῦ λοχία τῆς φαίνεται πὼς ἀνιεῖ τὴν πόρτα καὶ χυμᾶει μέσα.

Κ' οἱ φόβοι της δὲν ἤταν κούφοι. Ἔνα βράδυ, ποὺ ἡ Φρόσω κ' ἡ Μαριὼ ἔλειπαν κ' ἡ Κούλα ἔμεινε μόνη της μὲ τὴ μικρὴ τὴν Παναγιούλα, χτύπησε ἡ πόρτα πράγματι.

«Ποιός εἶναι;» ρώτησε ἀπομέσα τρομαγμένη ἡ Κούλα.

«Ἐγὼ εἶμ', ἄνοιξε», ἀπάντησε μιὰ βραχνὴ φωνή.

Ἤταν ὁ Μάνθος Σακαρέλος.

Ἡ Κούλα δὲν ἠμπόρεσε δύναμη νὰ βγάλη λόγο.

Ἡ πόρτα ξαναχτύπησε.

«Ἄνοιξέ μ', ἀλλιὼς θὰ τὴν τσακίσω.»

Ἡ Κούλα ἄδραξε τὴν Παναγούλα κι ἀκούμπησαν μ' ὅλη τὴ δύναμή τους πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα.

«Ἄνοιξ' ἢ θὰ τὴν τσακίσω, σοῦειπα», μουρμούρισε ξανὰ ἡ φωνὴ ἀπόξω.

«Φεύγα· ἀλλιὼς θὰ βγῶ στὸ παραθύρι νὰ φωνάξω», φοβέριξε κ' ἡ Κουλα, χάνοντας τὴν ὑπομονὴ ἀπ' τὸν τρόμο της.

Χτύπημα δυνατότερο, σὰ νἄταν τώρα μὲ τὸ πόδι, τράνταξε τὴν πόρτα. Καὶ δεύτερο καὶ τρίτο τόνα ἀπάνω στἄλλο. Ἡ Κούλα παρατώντας τη, χύμησε στὴν ἄλλη κάμαρα, τὴν κλείδωσε καὶ βγήκε στὸ μπαλκόνι φεκάζοντας Ἡ Παναγιούλα, ποὺ ἔμεινε μονάχη στὸ χειμωνιάτικο καὶ στὸ σκοταδι, ἔβαλε κ' ἐκείνη τοὺς σκουτμούς.

Ὁ Φωτούλας Τυλιγαδας μὲ δυὸ ἄλλους, ποὺ ἄκουσαν ἀπ' τὸ βελούχι, ἔτρεξαν στὴν αὐλόπορτα τῆς κούλιας. Πρὶν φτάσουν ὅμως, ὁ Σακαρέλος ἔγιν' ἄφαντος ἀπὸ τὸ πίσω μέρος.

Ἡ Φρόσω κ' ἡ Μαριώ, σὰ γύρισαν, βρήκαν τὴν ἀδερφή τους μὲ τὸ αἷμα της κομένο. Δὲ μπορούσε νὰ τοὺς διηγηθῆ καλὰ καλὰ τί ἔγινε

Γιὰ νὰ σταθῆ ἡ καρδιὰ τῆς Κούλας καὶ τῶν ἄλλων μὲς τὴν κούλια δὲν ἤταν ἄλλο μέσο ἀπ' τὸ νὰ πάη πρωΐ πρωΐ ἡ ἴδια Φρόσω στὸ διοικητή. Κι ὁ ἄγριος βαλτινὸς ποὺ ἦρθε νὰ ταράξη τὸ εἰρηνικὸ παιγνιδισμα τῆς κούλιας, μετατέθηκε τὴν ἴδια μέρα στο λόχο ποὺ εἶχε τὸ τάγμα ἀποσπασμένο στὰ

Ποιά εἰρωνία! Ἡ πρωτη του γνωριμιά μὲ τὰ δικαστήρια καὶ τοὺς δικηγόρους τὸν ἀπελπίζουνε. Ἀνοίγει φροντιστήριο, παίρνει μαθηταδες, σκοτώνεται ξανὰ στὴ δουλειά. Παλεύει μὲ τὸν ἑαυτό του δυὸ χρόνια. Ὁ Τσιγγάνος πού θρονιαστηκε μέσα του ἀπ' τὰ μικρὰ τὰ χρόνια, νικᾷ. Ἀρχίζει καὶ ἡ ἀρρώστια του. Παθαίνει ἀπὸ πλευρίτη, θεραπεύεται. Ξεσκίζει τ. δίπλωμα, ξεσκίζει τα βιβλια του καὶ τὰ πετᾷ κατάμουτρα κοινωνίας καὶ καθηγητάδων. Κ' ἔτσι σε μιὰ στιγμὴ πολυστοχαστα, ὕστερα ἀπὸ μακρόχρονο ἀγῶνα, καταστρέφει καὶ ποδοπατᾷ τὰ ψεύτικα ἰδανικά, πού δὲν εἶταν ποτὲ δικα του! Στὸν πόλεμο τοῦ 97, πού βρέθηκε θελοντής, σκότωσε ἕνα ἄλλο ἰδανικὸ ψεύτικο, τὸν Πατριωτισμό, γιατὶ γνωρίστηκε ἀπὸ κοντὰ μὲ τὸ βαρβαρο καὶ ἀπάνθρωπο αὐτὸ θεσμό.

Οἱ ψευτοπατριῶτες, οἱ ψευτοχριστιανοί, οἱ παπάδες, οἱ ἐθνικὲς ἑταιρίες, οἱ πατριωτικὲς κυβερνήσεις, οἱ ἀρχοντοι, οἱ γαλονάδες, οἱ ἀθηναιογράφοι, οἱ φλογεροὶ ρητόροι ἀλλ' Καζάζη κ.λ.π. ὁ ἀμόρφωτος ὁ δύστυχο, ὁ λαός πού οἱ λίγοι κακοεργοι τραβᾶνε ἀπὸ τὴ μύτη, ζουγραφιστήκανε μέτα στὸ «Μισόφωτα» ὅπως ἔπρεπε. Καμιὰ παρέλειψη, κομμὶ ὑποχώρηση! Καὶ μέσ' τὴ βρῶμα αὐτή, μέσα στὴ χολεριασμένη ἀτμοσφαῖρα, δεν ἀνθίζει πρίν λουνε τὰ παιδιὰ τοῦ Φωτος, οἱ μάρτυρες, τῶν εἰδωλων οἱ καταλύτες. Τί κι ἂν ἀπότυχαν, τί κι ἂν ἀποτύχουνε. Μήπως τὸ μέλλο δὲν ἀνήκει σ' αὐτούς.

Κ' ἔτσι ἀπογοητευμένος, δίχως ἰδανικὰ καὶ μὲ τὰ σπέρματα τῆς φθορᾶς μέσα του γύρισε στὴ Ρουσία. Τὸ ἀλλησμόνητο τὸ 1905 κι ὁ σηκωμὸς τοῦ λαοῦ τῆς Ρουσίας τονὲ ξαναντιώσανε. Βρῆκε πιὰ τὸ ἰδανικό, πού ὀνειρευόταν καιροὺς καὶ χρόνια, τὰ ὄνειρά του παίρνανε σάρκα καὶ ὀστά. Ξανάνθισε ἡ νιότη κ' ἡ χαρὰ στὸ πρόσωπό του, ξαναπῆρε καινούρια δύναμη καὶ ξέχασε τὴν ἀρρώστια του. Ρίχτηκε πιὰ στὴ δουλειά πού ἀγάπησε, δουλειὰ πού πιθοῦσε. Πολέμησε, πολεμήθηκε. Τὸν εἶπανε προδότη, τονὲ βαφτίσανε ἀναρχικὸ τὰ σκοτεινὰ τὰ πνέματα οἱ ὑποκριτές, οἱ ψευτοέλληνες καὶ ψευτοχριστιανοὶ πατριῶτες του, πού τοὺς ἔδειρε ἀλύπητα στὸ πρῶτο θεατρικό του ἔργο «Τὸ σκοτάδι» γραμμένο στὴ ντοπιολαλιὰ τῆς πατρίδας του, καθὼς καὶ στὴν «Προξενιὰ» ἄλλο φοβερὸ καμουταίκι γιὰ τὸ μπουρζουᾶ Ρωμιὸ κείνωνε τῶν τόπων.

Λίγες μέρες πρὶν πεθάνη πῆρε ὅλα τὰ χερόγραφά του καὶ τἄρριξε στὴ φωτιά. Σωθήκανε μονάχα ὅσα δὲν εἴτανε στὴν κάμαρά του καὶ ὅσα οἱ φίλοι του εἴχανε ἀντιγράψει. Σε κατοπινὰ φύλλα τοῦ «Νουμᾶ» θὰ δημοσιέψουμε μερικὲς σκηνὲς ἀπὸ τὸ πεντάπραχτο κοινωνικὸ δράμα του τὰ «Μισόφωτα».

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα δρ. 5.— Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες δρ. Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ δρ. χρ. 10.

Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμαστε καὶ τρίμηνες (2 δρ. τὴν τριμηνία) συντρομές.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἢ δὲ στέλλει μπροστὰ τὴ συντρομή του.

10 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιόσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλή, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηρόδρομου Ὁμόνοια), στὴ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλή).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πρακτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

Στὰ Χανιὰ (Κρήτη) στὸ Πρακτορ. Ἐφημερίδων τοῦ κ. Ἀλικιώτη).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Οἱ συντεχνίες—Ποιός φταίει καὶ ποιός εὐθύνεται—Μιὰ ἐξυπνάδα τοῦ κ. Κουντουριώτη—Ἐθνικοναυτικὸς καυγάς.

ΝΑ ΔΟΥΜΕ ἴσαμε ποῦ θὰ πάνε τὸ σκοινὶ οἱ συντεχνίες τῆς Ἀθήνας. Ὕστερ' ὀπὸ τὰ ὀνόματα καὶ τὶς κουβέντες τους μὲ τὸ Βασιλιά, ζητάνε σήμερα νὰ κάνουν καὶ συλλαλητήριο καὶ κανεὶς κιὰ δὲν μπορεῖ νὰ ξέρει τί θὰ ζητήσουν αὔριο καὶ μεθαύριο, μὲ τὸ δρόμο πού πήρανε πιά.

Δὲ θέλουμε σήμερα νὰ μποῦμε βαθύτερα στὰ πράματα καὶ νὰν τὰ ξετάσουμε ἀπ' ὅλες τους τὶς μεριές. Τὰ ξετάζουμε πάνου κάνου κι ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά τους μοναχά, τὴν καλή, κ' ἔτσι μὲ τὴν ὄρεξη πού δείχνουν οἱ συντεχνίες νὰ μποῦνε, ἴσως κι ἀσύνειδα, στὴν Κυβέρνηση τῆς χώρας (γιατὶ ἴσα ἴσα κάτι τέτιο κάνουνε σήμερα, ζητώντας ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση νὰ κάνει οἰκονομίες καὶ νὰ μὴ βάλει καινούριους φόρους), μὲ τὸ κίνημα λοιπὸν αὐτὸ σπρώχνουν τὸ λαὸ νὰ χειραφετηθεῖ σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὸν ἐπίσημο ἀντιπρόσωπό του, τὸν **κομματικὸ** *βουλευτή, καὶ νὰ ζητήσει κάπιον ἄλλονε ἀντιπρόσωπο, εἰλικρινέστερο, πού θὰ τοαλαπατήσει τὰ προσωπικὰ τὰ κόμματα, πού τὸν ξεμεταλλεύουνται σήμερα.*

Οἱ συντεχνίες, ὅπως ἀνακατωθήκανε τώρα τελευταῖα στὰ πολιτικὰ ζητήματα κι ὅπως δουλεύουν, κάμανε ἕνα εἶδος δεύτερη Βουλὴ—τὴ «Βουλὴ τοῦ λαοῦ», ὅπως πολὺ νόστιμα τὴ χαραχτήρισε ἡ «Νέα Ἡμέρα» τῆς Τεργέστης, καὶ ἡ Βουλὴ τοῦ Λαοῦ θὰ πολεμήσει καὶ θὰ φέρει σὲ θεογνωσία τὴ «Βουλὴ τοῦ Ὄχλου», δηλ. τὴ Βουλὴ ΜΑΣ, πού νὰν τὴ χαιρόμαστε.

Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ, σύφωνα μὲ τὸ Σύνταγμα, δὲν ἔχει καμιὰ εὐθύνη γιὰ ὅ,τι κακὸ γίνεται στὸν τόπο. Ἡ Βουλὴ (ἔτσι ὑποστήριξε ὁ κ. Δραγούμης στὴ συνεδρίαση τῆς Δευτέρας) δίχως εὐθύνη κι αὐτή. Μ' καὶ ἡ Κυβέρνηση (ἀπάντησε ὁ κ. Θεοτόκης) δὲν μπορεῖ νἄχει τὴν παραμικρότερη εὐθύνη, ἀφοῦ βγαίνει ἀπὸ τὴ Βουλὴ καὶ διορίζεται ὀπὸ τὴ Βασιλεία—ποῦναι κ' οἱ δυὸ ἀνεύθυνες.

Κ' ἔτσι μὲ τὸ νεόβγαλτο αὐτὸ πολιτικὸ δόγμα ἕνας, φαίνεται, πὼς εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ ὅλα τὰ κακὰ πού γενήκανε καὶ πού ξακολουθητικὰ γίνουνται στὴ χώρα - κι ὁ ἕνας αὐτὸς δὲν πρέπει νἆναι οὔτε ὁ Θρόνος, οὔτε ἡ Βουλή, οὔτε ἡ Κυβέρνηση.

Μήπως ἄραγες εἶναι ὁ Λαός;

★

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ἔκανε—δόξα νἄχει ὁ Θεός!—κι ὁ κ. Κουντουριώτης μιὰ ἔξυπνη παρατήρηση μέσα στὴ Βουλή.

Ὅταν ὁ κ. Λεβίδης, στὴ συνεδρία τῆς Δευτέρας, φαφλατάρισε γιὰ «ὕψιστα ἐθνικὰ συμφέροντα» πού θυσιάζουνται ἄγρια στὸ βωμὸ τῆς μικροπολιτικῆς (εἶχε ἀντίξει ἡ ἀντιπολίτευση πλατιὰ συζήτηση γιὰ ἕναν ἀγροφύλακα), ὁ κ. Κουντουριώτης ταῦπε κωμικοτρόπικα:

— Σεῖς τα λέτε αὐτά;

Κ' ἔτσι ὁ τρομερὸς κ. Λεβίδης, θυμήθηκε πὼς καὶ ἡ ἀφεντιά του, σὰ βοίσκεται στὴν ἀντιπολίτευση, παρόμια ζητήματα μικροπολιτικῆς ξεφουρνίζει γιὰ νὰ κωλυσιεργεῖ. Ὡστόσο τὰ «ὕψιστα ἐθνικὰ συμφέροντα» εἶναι ἡ πιὸ συνηθισμένη ρουκέτα πού ξαπολύεται ἀπὸ τὰ βουλευτικὰ τὰ στόματα.

★

ΔΥΟ ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ λίγο ἔλειψε νὰ πιαστοῦνε στὰ χέρια μέσα στὴν «Ἤβη» γιὰ κάπιο ζήτημα ἐθνικό· ὁ ἕνας μάλιστα τράβηξε καὶ πιστόλι, καὶ ἴσως ἴσως γι' αὐτὸ κάπια ἐφημερίδα τοῦβαλε καὶ τὴν εἰκόνα του, μπροστὰ μπροστά, καὶ μὲ μεγάλη στολὴ μάλιστα.

Ποιός φταίει ἀπὸ τοὺς δυό τους, δὲν ξέρουμε οὔτε πολυσκοτιζόμαστε. Κεῖνο πού μᾶς διαφέρει καὶ πού μὲ χαρά μας τὸ γράφουμε εἶναι πὼς ὁ καυγάς τους, ὄχι γιὰ τὸ πάπλωμα, παρὰ γιὰ τὸ γόητρο τοῦ ναυτικοῦ καὶ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἔθνους γίνεται—καὶ τέτιους καυγάδες ἀξίζει νὰν τοὺς καμαρώνει κανείς.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΣ

(Μερικὰ ἀπὸ τὰ λόγια πού εἶπε στὴ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ὁ ποιητὴς καὶ νέος Ἀκαδημαϊκὸς Ζὰν Ρισπέν).

Πλέκοντας τὸ ἐγκώμιο τοῦ André Theuriet καὶ χαραχτηρίζοντας τὸ ἔργο του, εἶπε πὼς μπορούμε νὰ βαλουμε ἐπιγραφὴ σ' αὐτὸ τἀκόλουθα λόγια τοῦ Montaigne:

«Το ὕφος, πού μ' ἀρέσει, εἶναι τὸ ὕφος τὸ ἁπλο

βουνὰ κοντὰ στὰ σύνορα.

Ἡ Κούλα ἡσύχασε σιγὰ σιγὰ ἀπ' τὸν τρόμο της κι ἀπ' τὸν καημό, μὰ πέρασε πολὺς καιρὸς ὅσο νἀποφασίση νὰ ξανακοιτάξη στὸ βελούχι ἀντίκρια.

Γ'.

Καὶ περνᾶν τὰ χρόνια· μονότονα κι ὁμοιόμορφα, ὅσο δὲν ξαναφάνηκε ἄλλος βαλτινὸς λοχίας. Στὸ διάβα τους δείχτηκε ὅμως ἄλλη μιὰ φορὰ πὼς ἡ γενιὰ δὲν εἶναι λόγος ἄδειος καὶ πὼς ὁ Θεὸς δὲν πῆρε ὁλότελα τὸ χέρι του ἀπ' τἀρτανὰ τοῦ Θώμου Κρανιά. Ὁ γυιός του, μὲ πολλὰ ἢ λίγα βάσανα μπῆκε τέλος στὴ σκολὴ κ' ἡ Φρόσω σὰ νὰ ξανάνιωσε. Ἡ ραχη πάσχει νὰ μὴ σκύβη πιά, τὸ μάτι νὰ μὴ βλέπη πὼς ἡ κούλια ὅλο καὶ ρεύει, οἱ τοίχοι της ἀποραγίζονται, τὰ παραθυρόφυλα δὲ φράζουν τὸν ἄνεμο τῆς ποταμιᾶς, ἡ τσατή της δὲ βαστάει τὶς μπόρες τοῦ χυνόπωρου. Καὶ μέσα ἀπὸ τοὺς τοίχους της δὲ στάθηκε λιγότερο σκληρὸς ὁ χρόνος. Ὅλα ξεχαρβαλώθηκαν· σκεπάσματα, στρωσίδια δὲν παίρνουν ἄλλο μπάλωμα, γιὰ τὸ γιορτάσι τἀδερφοῦ δὲ φτάνει νὰ βοηθάη ἡ γειτονιὰ μονάχα μὲ τὸ ξηντανούμερο σεντόνι. Μὰ ὅλ' αὐτὰ θὰ τὰ ξεκαινουργώση τὸ μακρὺ ὑπαθί, πού ἔρχεται σιγουρεμένο πιά. Ἡ Φρόσω ἤταν ἕτοιμη νὰ βγάλη καὶ τὰ μαύρα, ἂν δὲν πέθαινε ἔξαφνα στὸ πατρικὸ χωριὸ ἕνας μπάρμπας, συγγενὴς καλός, πού θυμοῦνταν κάθε χυνόπωρο τὶς ἀνιψιὲς τῆς κούλιας μ' ἕνα σακούλι ραχανά, φασόλια καὶ καρύδια καὶ ποῦ καὶ ποῦ καὶ κάνα δεκάρικο. Πάει, στέρεψε κι αὐτὴ ἡ πηγή, ἀφοῦ πρώτα στέρεψε κ' ἡ ἄλλη τοῦ Γεσίλα, πού δὲν εἶναι σιτιστὴς στὸ λόχο πιά, μὰ χρειάζεται κι ὁ ἴδιος τώρα χαρτζιλίκι στὸ σκολειὸ πού εἶναι κλεισμένος.

Ἔπρεπε λοιπὸν ἡ Παναγιούλα νὰ συχνώση τοὺς βραδινοὺς της δρόμους στοὺς φίλους καὶ στοὺς συγγενεῖς μέσα στὴν πόλη. Κι ὅσο νὰ γυρίση αὐτή, ἡ Μαριὼ ἢ ἡ Κούλα, μιὰ ἀπὸ τὶς δυὸ ἔπρεπε νὰ λείψη ἀπ' τὸν ἀποστερνο περίπατο στὴν ἀκροποταμιά. Ὁ νέος δήμαρχος εἶχε κοντὰ ἐκεῖ οἰκόπεδα καὶ τὴν ἔκαμε πλατεία καὶ δὲ μποροῦσαν νὰ βγαίνουν, ὅπως πρίν, μὲ τὶς παντόφλες. Παπούτσια περιττὰ δὲ βρίσκονταν στὴν κούλια καὶ τῆς Φρόσως τὰ στιβάλια δὲ χωροῦσαν πιὰ στὴν Παναγιούλα. Τούτη δὲν εἶχε κανένα λόγο νὰ μὴν τρέχη καὶ στην πολη ὅπως γύριζε στὴ γειτονιά, ἴσως ἀκόμα ἡ γδύμια της νὰ συγκινοῦσε πιὸ πολὺ τοὺς συγγενεῖς, μὰ ἀπ' τἄλλο μέρος κι αὐτὴ στὴν κούλια ἀνήκε κ' ἡ κούλια ἔπρεπε νὰ φυλάη πάντα κάπια προσχήματα. Οἱ καυγάδες ποιά ἀπ' τὶς δυὸ ἀδερφὲς νὰ μείνη ἀπ' τὸν περίπατο ἔδιναν κ' ἔπαιρναν καὶ μαύρα κι ἄλλα τῆς ἀρφανῆς τῆς πλύστρας τοῦ πατέρα ὅταν ἀργοῦσε νὰ γυρίση, ἂν μάλιστα ἤταν ἡ Μαριὼ πού καρτερούσε κι ἂν κιόλα γύριζε μ' ἀδειανὰ χέρια, ὅπως δὲν ἤταν σπάνιο. Γιατὶ οἱ συγγενεῖς κ' οἱ φίλοι σὰ νὰ πήραν καὶ στερεύονταν καὶ κοντὰ σ' αὐτοὺς κ' οἱ λεβέντες ἀπ' τὸ καστρο δὲν ἤταν πιὰ σὰν πρώτα πρόθυμοι σὲ κάθε ἀπαίτηση τῆς κούλιας. Καὶ τῆς Μαριὼς πολὺ λιγότερο.

(Ἀκολουθεῖ)